

pripelje 80.000 bal, tedaj za 8000 več kakor lani. Tudi iz Japana se poroča, da letošnji svilni pridelek bode tolikošen in takošen, kakor je bil lani. Ker tedaj iz Kine in Japana toliko pride svile, je gotovo, da jej bode cena padla.

Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

(Dalje.)

6. Čebelar, kateri sam roje dela, zgubi veliko manj rojev, kakor pa oni, kateri čebelam prostovoljno rojiti pusti. Premislimo tudi to reč malo bolje:

a) Roj se zgubi, ako čebelarju uide. Kaj tacega najrajše kak prvec naredi, katerega čebelar še ni pričakoval, in toraj tudi pri ulnjaku še ne zadosti pazil. Kaj tacega se čebelarju, kateri sam roje dela, ne more nikoli prigoditi, ker mu nobeden njegovih plemenjakov sam od sebe k prvemu, to je, s staro matico ne roji, ampak vsi, kolikor jih roji, rojijo le z mladimi maticami, katere pa čebelarju že kak dan poprej s petjem naznanijo, da ima roja pričakovati; če mu tedaj kak tak roj uide, mora to le sam svoji nemarnosti pripisati.

b) Prvi roj se zgubi, ako matica pri rojenji na tla pade, in se tako ali tako pokonča. Kdor prve roje sam dela, temu se to ne bo nikdar zgodilo, ker pri narejanju prvih rojev matica ne pride nikdar iz ulnjaka, ampak se le iz enega panja v drugega prestavi.

c) Nekater roj je zelo siten, in s panjem, v katerega se vsadi ali ogrebe, ni zadovoljen, toraj drugi dan ali pa še pozneje iz panja uide, in če čebelar tega ne zapazi, mu prav lahko pobegne in se tako zgubi. Narejeni roj, naj je že prvec ali drujec, ti ne bo nikdar iz panja všel, ker vsak nekaj satja in zalege dobi, zalege pa čebele nikdar ne zapusté, razen ko bi jih črvi pregnali. Kaj tacega se pa le zgodaj spomladi včasih primeri, da nekater panj tako opeša, da črvi čebele iz njega preženejo, dasiravno je morebiti še kaj malega zaležen; ob času rojenja se pa to nikoli ne zgodi.

d) Roji se pokončajo, ako se jih pri rojenji, bodi si dva ali še več skupaj vsede, kateri pa raznovrstne matice imajo, namreč nekater stare, nekater pa mlade. Čebele taci rojev se, kakor že sicer vsak čebelar dobro vé, med sabo skoljejo, tako da čebelar od dveh, treh ali še več taci rojev nazadnje še komaj enega dobrega dobi, ali pa še enega ne. Čebelarju, ki sam roje dela, se kaj tacega nikoli ne more prigoditi, zakaj vsi panjevi, ki mu bodo sami od sebe rojili, mu bodo le s pevkami, tedaj z mladimi maticami rojili, kakor sem že malo poprej povedal, in če se mu taci rojev tudi dvoje, troje ali še več skupaj vsede, ne bo imel nobene škode, ker se mu taki roji ne bodo nikoli med sabo sklali, imel bo le malo truda, da jih razloči, če jih noče skupaj pustiti.

Če pa tudi čebelar sam rojev delati noče, ampak pusti, da mu raji sami od sebe rojijo, si vendar v mnogih primerljiveh veliko lože pomaga in se škode obvaruje, če ima dzierzonzirane, kakor pa, če ima le stare Kranjske panjove.

Tako, postavimo, se včasih primeri, da kak prvec začne rojiti; čebele se iz panja vsujejo, matica pa v panju ostane. Čebele nekaj časa okrog ulnjaka sèm ter tje švigajo in matice iščejo, ker je pa ne najdejo, se nazaj v stari panj povrnejo, in kaj se zgodi? Včasih se sicer primeri, da taki panj drugi dan zopet roji, velikrat pa čebele staro matico v kazen, ker rojiti ni hotela, pokončajo, in prvi roj je zgubljen. — Res je sicer,

da tak panj čez kaci 9–12 dni navadno bolj močnega drujca dá, al drujec je vendar le drujec in v veliko večji nevarnosti, kakor pa prvec, ker njegova matica še ni oplemenjena, pri plemenjenji se pa lahko matica zgubi, in tako čebelar, namesti prveca, še dobrega drujca ne dobi.

Ako imaš dzierzonzirane panjeve, si v takem primerljivej prav lahko pomagaš. Naredi tako le: Počakaj, da čebele, katere so brez matice iz panja izrojile, nazaj v panj gredó, potem potegni panj iz ulnjaka, in začni satove enega za drugim iz njega vzdigovati, tako dolgo, da matico dobiš.

Ko si matico dobil, potem pazi na to, kako se čebele proti njej zadržé. Če vidiš, da se čebele proti njej prijazno obnašajo, potem postavi ta sat, na katerem matico imaš, v drug prazen panj, dodaj mu še kaci 5 satov s čebelami vred iz starega panja; tako si prvi roj naredil, in homatije je konec. Ako pa zapaziš, da se čebele proti matici že sovražno obnašajo, da jo preganjajo in poprijemajo ali ščipljejo, brž jo jim vzemi, zapri jo v maticno hišico ali škatljico in postavi jo v prazen panj; po vsem tem pa ali koj ali pa še le na večer pri svojih družih panjovih potrebnih čebel naberi, da boš prveca tako naredil, kakor sem zgoraj povedal, ko sem razlagal, kako se prvi roji delajo, kedar se čebele iz raznih panjev jemljejo.

Tudi se včasih primeri, da kak panj vprvič roji, pa matica nima zdravih perut in pade na tla v kako travo. Čebele nekaj časa okoli frfrajo in matice iščejo; ko je pa ne najdejo, se zopet nazaj v stari panj povrnejo. Čebelar išče skrbno matice po tleh, po jo še le potem najde, ko so se že vse čebele nazaj v stari panj povrnilo. Kaj hoče zdaj revež storiti? Če matico nazaj v stari panj spusti, jo mu utegnejo čebele umoriti, posebno ko bi več deževnih dni nastopilo, da bi panj še enkrat vprvič rojiti ne mogel, in tako je prvi roj zopet zgubljen.

Ako imaš nove Kranjske panjove, si tudi v takošni nezgodi prav lahko pomagaš. Zapri najdeno matico v maticno hišico, postavi jo v prazen panj, in potem naredi prvi roj, ali tako, da iz starega panja še kaci 6 satov s čebelami vred vzameš, in v panj, kjer matico imaš, preložiš, ali pa, da si potrebnih čebel iz raznih panjev nabereš. (Dal. prih.)

Šolske stvari.

Letna šolska sporočila.

* *Izviestje kr. realne i velike gimnazije i male gradske realke u Varaždinu koncem šolske godine 1874/5.*

Radostni smo čitali poročilo navedenih šol, katerima kot ravnatelj na čelu stoji naš velecenjeni rojak gosp. Franjo Brađaška in v katerih poleg njega nahajamo tudi mnogo profesorjev čislanih Slovencev. Narodni jezik velja tu, kakor povsod, kjer so šole pametno osnovane, kot učni jezik; med obligatnimi nauki na gimnaziji, večidel po 2 uri na teden, pa stoji tudi nemški jezik; italijanski in francoski nista obligatna. Učencev na gimnaziji je bilo 266 rodoma Hrvatov, 22 Slovencev, Magjarov 7, Poljakov 2, — Nemca nobenega; ko bi bil Ljubljanski dr. Mrhal ravnatelj one gimnazije, Bogme! da bi bil iznašel 98 Nemcev.

Gosp. profesor Matija Valjavec in namestni učitelj Franjo Šelak sta napisala temu šolskemu letniku vvodna članka. Učitelj Šelak lepo razpravo: „Realne gimnazije ili gimnazije i realke?“, prof. Valjavec pa je priobčil 21 daljih ali krajših narodnih pripovedi.

iz Varaždinu sosedne Štajarske, nabranih po njegovih učencih Štajarcih, kot „primjer prostonarodnega govora i prinos za poznavanje jugoslovenskih dijalekta“. Povsod je naznanjen kraj, od kodi je pripoved. Naj iz mične zbirke narodnega blaga našim čitateljem podamo za kratek čas par povestie in drugikrat še katero.

Cesar no kmetje.

(Dragotinci pri sv. Jürji na Ščavnici.)

Enok je cesar kmetom prava: ker 'de meni eno künšt naprava, tistemi bom jaz dačo šenka. Vsi kmetje so mislili, kaj bi ker za eno künšt naprava, da bi jim dačo cesar šenka. En kmet, keremi so že namenoli hram odati, 'da je ne moga dače plačati, si je misla, kaj bi on naprava. On je mea eno prasico, kera je breja bila, da je že namenola skoro prasce 'meti. On jo je buja pa prasce vün vzea mrtve še pa je je speka pa si je en falat tratence vseka pa si jo je na glavo dja, pa na vršič enega hrasta odiša pa je prava: vstvorjeno pa ne rojeno, spečeno pa na vršiči hrasta, pod zemljo pojedeno. Dere cesar to čüa, je kmeta k sebi pozva no mu je prava: kak je to? Kmet mu je vse poveda kak je naprava, no cesar mu je celo dačo šenka.

En kmet je tüdi cesari prava: jaz sen se v tisten leti naroda, kak se je pisalo kak napre tak nazaj vse glih. Cesar si je misla kak bi to moglo biti, no ga je pita, naj mu pové, da jemi že če on dačo šenkati. Kmet jemi je reka, da se je on naroda, dere se pisalo 1691. Toto leto pa naj se kak šte obrne, skoz tisto ostane. Cesar se je tomi začüda no jemi je prava: toga ti ne smeš nikomi povedati prle kak boš trideset cesarov vida. Cesar je domo odiša no je svojim ministrom poveda da jemi naj povejo, kero je to leto kak napre tak nazaj vse glih, da mu je toto leto en kmet tam no tam poveda. Cesar je štea ministre sküšati, ali tüdi kaj vejo, da ne bi kmetje več vedli kak ministri. Ministri so mislili, kero bi to leto bilo, pa so ne mogli toga najti. En minister pa je tistemi kmeti odiša, tak da je cesar ne veda, pa je kmeta pita, kero je to leto? Kmet jemi je prava: jaz ti toga ne smen povedati, 'da mi je cesar prepoveda, da toga ne smen nikomi povedati prle, kak bom trideset cesarov vida. Minister jemi je dá osen no dvajsti tolarov pa mu je prava: to maš osen no dvajsti tolarov pa mi pove, kero je to leto. Na toten vsaken tolari je en cesar, enok si ga že vida, to jih je že devet no dvajsti, pa dere 'de te pred se pozva, boš jih trideset vida. Kmet je ministri poveda leto. Minister je odiša domo, pa je cesari prava: jaz sen si že zmisla, kero je to leto, no je cesari poveda. Cesar se je tomi začüda no jemi prava: to je tebi tisti kmet poveda. Cesar je včasi kmeta pred se pozva, no je jemi prava: za ke si ti moja zapoved pregreša? ti si še ne trideset cesarov vida. Kmet je cesari prava: jaz sen že trideset cesarov vida, to man osen no dvajsti tolarov, na vsaken je cesar; dere si ti pri meni bia, sen te tüdi vida, to jih je devet no dvajsti, no zaj te znaver vidin, to je trideset cesarov. Cesar je jemi ne moga na to nič nazaj povedati no mu je tüdi dačo šenka.

V malen Štajeri naj bo mir božji.

(Babenci.)

Dera sta bog in Peter po sveti hodila, sta povsoeik bila, samo v malen Štajeri še sta ne bila. Na to reče Peter velkemi meštri: gospod, povsodik sma že bila, samo v malen Štajeri še ne. Na to Bog reče: ta n pa naj bo mir božji! In resen po vseh drugih krajeh se hüje godi, samov ten lüben Štajeri je mir božji.

Slovensko slovstvo.

* *Službeni reglement ali službeni pravilnik za c. k. vojsko.* Del I. poslovenil s pomočjo c. k. stotnika Andreja Komelja Ignacij Robas, narednik c. k. 7. pešpolka barona Maroičiča. 1875. Natisnila in prodaja tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu. Cena 35 kr.

Pa zopet en korak, in to prav vesel korak naprej na vojnem slovstvenem polji s pripomočjo za to stroko mnogozasluženega gosp. stotnika A. Komelja! Ker po vsej pravici „službeni pravilnik“ moremo „vojaško sveto pismo“ imenovati, zato radostni pozdravljamo to knjižico, ki bode dobro služila na čast in korist narodnim našim vojakom in po njih narodnemu našemu jeziku. Zato pa tudi z veseljem slišimo, da je c. k. državno ministerstvo 200 iztisov tudi te knjige nakupilo, da jo razdeli med vojake slovenske narodnosti. Da pa naši čitatelji obseg te 16 pol debele, v 15 oddelkov razdeljene in od gosp. Ignacija Robas-a pod nadzorstvom imenovanega gosp. stotnika v gladkem in lahko razumljivem jeziku poslovenjene knjige na drobno poznajo, podamo jim sledeče kazalo: 1) Kaj je vojak sploh dolžan storiti in kako mu je obnašati se? 2) Pravilne določbe. 3) Obnašanje podložnega (nižjega). 4) Kako naj se obnaša predpostavljeni (viši). 5) O ukazih za vojašnice in stanovanja. 6) O opravljanji službe sploh. 7) Posebne službe. 8) O skazovanju časti. 9) O slavnostih. 10) Poveljstvo in služba v posadkah. 11) O vzdržanji javnega reda in varnosti. 12) Kako se je treba stražam obnašati. 13) Strahovavna kazenska pravica. 14) O vojaškem pravosodju. 15) Vojni členi. — Iz tega obsega je razvidno, da mora ta knjižica veliko koristiti našim sinovom, ki so v vojaški službi, da pa je tudi zanimiva vsacemu, kdor želi izvedeti razmere in dolžnosti vojaškega stanú. Konečno izrazujemo le še to željo, naj bi velecenjenemu stvarniku vojnega slovenskega slovstva gosp. Komelju mogoče bilo, kmalu tudi 2. del „službenega pravilnika“ na svetlo spraviti.

Potopisne črtice.

Pa le zopet na Triglavu!

V soboto 28. avgusta dopoldne smo se iz Ljubljane odpeljali na Triglav gosp. Krajec, mladi Skale in pa pisatelj teh vrstic. Ob polidveh popoldne bili smo že v gostilni pri Šmercu v Mojstrani. Kmalu potem se pripelje še pet družih gospodov iz Save in Javornika v istem namenu.

Ob 4. uri odrinili smo vsi skupaj iz Mójstrane in mi smo prišli ob pol 8. uri zvečer, uni pa eno uro pozneje v zadnjo kočó na zgornji Krmi.

Ko v nedeljo zjutraj ob pol treh vstanemo, bilo je prvo, da pogledamo nebó, kaj nam za danes obeta. Zapazivši nebó čisto kot ribje okó, polno migljajočih zvezdic, obrnem se ves vesel proti ovčarju ter mu rečem, da toliko lučic na čistem nebu je menda dobro znamenje lepega vremena; al starček z glavo pomaje ter pravi: „gospod, preveč jih je, dež bo.“

Ob treh jeli smo koračiti kviško, a kmalu žalostno zapazimo, da se meglice začenjajo po nižjih hribih nastavljati. Nekako sicer omamljeni po tej prikazni koračimo vendar pogumno naprej, in ob 5. uri dospeli smo do zadnje podrte kočé pod Triglavom. Mali in veliki Triglav sta bila čista. Hajd! prvo na malega. In ura je bila ravno šest, ko smo ga pod seboj imeli. Trebalo nam je zdaj počitka.

Sicer je tudi z malega že velikansk razgled; čeravno nam je zakrivala megla celo južno in zahodno stran, videli pa smo vendar Bohinjsko jezero, Šmarno